

Redacția

și

Administrația

Cluj Reg. Maria 14
TELEFON 124

Anunțurile se primesc după tarif.

Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ROMÂNESC

Abonament:

Pe un an Lei 160.—
Pe 1/2 an „ 80.—
Pe 1/4 an „ 40.—Pentru Străinătate:
Pe un an Lei 320.—
Pe 1/2 an „ 160.—
Pe 1/4 an „ 80.—Pentru America
Pe un an 2 dolariManuscrisele
nu se înapoiază.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

ZIAR INDEPENDENT

Un exemplar 3 Lei.

Ce ar aduce Ardealului o ruptură în Partidul Național?

I.

O ruptură în partidul național e tot mai posibilă.

Toamna politică ne-a adus pe lângă combinațiile obicinuite la fiecare început de sesiune parlamentară asupra „succesiunii la guvern“, și o chestiune de un deosebit interes pentru Ardealul întreg, și chiar pentru întreaga țară. Este vorba de acțiunea politică întreprinsă de un grup al partidului național român, sub conducerea activă a dlui Vasile Goldiș vicepreședinte al acestui partid.

În întâiele momente se credea că e vorba de o simplă agitație, în cadrul partidului, de o luptă chiar, dar care e prea mică pentru a putea sparge coeziunea naturală a acestui partid.

Evenimentele petrecute în ultima săptămână însă sunt îngrijorătoare pentru toți cei ce văd în unitatea partidului național *singura garanță* pentru schimbarea actualei stări de lucruri vitregă pentru țara întreagă dar mai ales pentru Ardeal, fiindcă *eventualitatea unei rupturi în partidul național e tot mai mare*.

Tendința aceasta de a sparge unitatea partidului, e un fenomen pe care dacă l-am ignora ar însemna să nu ne dăm seama de importanța lui.

Chiar pentru aceasta vom încerca să-l analizăm, căutând să lămurim împrejurările care l-au creat și condițiunile ce le va crea în orientarea politică.

II.

Primejdia revenirii la guvernarea de „rotație“.

Dela venirea la putere a partidului liberal prin alegerile de acum doi ani cari vor rămânea memorabile prin operațiile nocturne la cari au dat loc, opoziția democratică a țării românești, de nuanțe diferite, nu a putut îngheba un bloc atât de puternic ca să urnească din loc colosul brătienist, a cărui ghiare pe zi ce merge se înfig tot mai adânc în bogățiile economice ale țării.

Slăbiciunii naturale a opoziției i-s-au adăogat și cauze cari o slăbeau în mod artificial. Nu le cercetăm de data aceasta, ne mulțumim cu constatarea lor.

Conducătorii partidelor opoziționiste, conștii de ineficacitatea acțiunii separate, conștii de plânsul de forță câștigat prin unire, au urmat diferite tratative de fuziune. S'au și făcut fuziuni de importanță mai mică, însă cele cari ar fi avut drept efect plecarea dela putere a liberalilor au eșuat.

Și e bine că au eșuat. Căci, dacă se înfăptuiau s'ar fi obținut ce e drept un succes imediat împotriva liberalilor, dar succesul mare ar fi fost al lor, întrucât țara având din nou numai două partide puternice (unul cel liberal, puternic economic, altul cel rezultat din unirea partidelor democratice, cel țărănesc și național de ex.,

puternic, fiindcă ar fi avut la spate masele) s'ar fi revenit în mod fatal la guvernarea sistem *rotație*, atât de potrivnică progresului democratic.

Fiindcă partizanii sistemului rotației vor încerca să ne contrazică cu exemplul Angliei, le opunem de cu bună vreme obiecțiunea că partidele istorice de acolo au avut și au puterea în mod real dela popor, iar nu în mod fictiv cum o aveau și poate încă multă vreme vor avea-o la noi. Cadrele partidelor din Anglia erau deci mai mobile decât a celor dela noi, bine înțeles facem abstracție de marea majoritate a alegătorilor noștri cari votau oricând pentru partidul care „facea alegerea“.

Am fost deci, amenințați cu o amânare a adevăratei democratizări a guvernării prin realizarea partidelor guvernante de *coalitii*, la care în actualul moment trecerea este mai ușoară ca ori când.

Nu vom pleda aci pentru guvernarea de *coalitii*, însă nu ne putem opri a arăta cât de mare influență ar avea ea asupra moravurilor noastre politice prin faptul că guvernul rezultat dintr-o coalizare nu ar putea cădea în arbitrarul în care se complac guvernele bazate pe majorități „la ordin“, întrucât ar pierde imediat echilibrul prin care se menține la putere, numai dacă o infimă minoritate *conștientă*, i-ar retrage spriginul.

La noi, unde guvernarea de „rotație“ ne-a dat guverne arbitrare, s'a creat o anestezie a simțului pentru ce e îngăduit și ce nu este îngăduit unui guvern, fapt care explică de ce se mai poate menține încă la putere guvernul liberal.

III.

Efectele eșuării fuziunilor.

Eșuarea fuziunilor în stil mare și deci eșuarea concentrării forțelor democratice au făcut să cadă și planurile liberalilor, de a pleca dela putere când va fi un singur partid care să le urmeze, și *căruia în mod mecanic să-i urmeze din nou guvern liberal*. Prin nerealizarea fuziunii, e drept au câștigat momentan, dar au pierdut mult din perspectivele viitorului.

Partidele democratice, au pierdut ocazia de a veni cu un ceas mai de vreme la locul de conducere, care le compete, în schimb au câștigat mult în ceia ce privește durabilitatea guvernării viitoare a lor.

IV.

Partidul Național și fuziunea.

Partidul Național român din Ardeal unit cu tachiști vechiului regat, este în momentul actual un partid regnicolar, însă apărător mai ales al unor interese ale Ardealului, căci forțele ce le-a câștigat din partea tachiștilor sunt prea puține pentru a putea face față și problemelor ce le-ar im-

pune unui guvern, situația vechiului regat.

De insuficiența aceasta și-au dat seama conducătorii lui. De aici, tratativele de fuziune cu țărăniștii, conduse de d. Goldiș.

Fuziunea între aceste partide era din motive apriorice, imposibilă. Nu însă și o colaborare temporară a lor.

Că a fost așa, dovadă e rezultatul: eșuarea tratativelor.

Di Goldiș însă, care a condus aceste tratative a văzut cauza eșuării altundeva, decât în structura deosebită a celor două partide, iar pe promotorii eșuării i-a recunoscut în conducătorii partidului său.

De aici, motivul primordial al nemulțumirii d-sale.

V.

Ce va aduce ruptura?

I-s'au adăogat însă altele. În cei mai bine de doi ani de opoziție, partidul național dar și celelalte partide, au tângit, nu au avut o activitate prea bogată. S'a zis că e de vină șeful partidului, și vorba a prins. Vorba de răs a adversarilor: „tratativele“, a devenit la aderenți motiv de ceartă.

D-nul Goldiș veni deci cu lozincă activității fără prea multe tratative, cerând o nouă conducere — directoriu — pentru partid. După cât știm a fost refuzat. Motiv pentru ruptură.

Când se va produce? Aceasta este acum întrebarea de actualitate. Un răspuns însă e greu, cu atât mai greu că lucrurile se petrec nu după culise, ca de obicei, ci după ziduri reale. Se poate însă să nici nu se producă, căile de lămurire a lucrurilor sunt doar deschise încă...

Dar, dacă se va produce această ruptură, ce va fi?

Vor crede unii că noi, cari ne-am arătat aderenți ai partidelor mici dar multe, din a căror coalizare temporară să iasă majoritatea guvernatoare, ne vom bucura în caz că ruptura s'ar produce. Nu, cătuși de puțin! Nu, fiindcă ea ar echivala cu o complectă negare a intereselor ardeleni și cu o complectă abandonare a rezolvirii problemelor lui specifice.

VI.

Structura partidului național.

Ca să înțelegem pe deplin ce ar însemna pentru Ardeal ruptura, vom face câteva rezumări asupra structurii partidului național.

Partid născut de instinctul de conservare al poporului românesc, partidul național a fost popular și puternic din două motive: 1. îl unea situația politică, a cărui presiune aproape că i-a fixat idealul: nimicirea stăpânirii ungurești sugrumătoare a oricărei vieți naționale; 2. se baza pe legăturile personale dintre membrii de seamă și ținuturile lor. Așa, că sub unguri, un Maniu, un Vaida, un Goldiș, un Vlad erau valori egale, dar poporul le cunoștea numai sub ra-

portul lor regional. Goldiș era mai popular la Arad, dar în Sătmar era ignorat, cum Lucaciu era ignorat la Orăștie, unde în schimb era stăpân pe situație Aurel Vlad.

A venit România. Moartea lui Badea Gheorghe a ridicat în mod necesar pe unul dintre cei egali la demnitatea de șef. Imprejurările l-au impus: restul țării (v. regat, Basarabia vorbesc de popor) știe de Maniu mai mult decât despre A. Vlad de ex.

Însă, Ardealul, leagănul acestui partid a rămas neschimbat. El știe de *cei din partid*, cari sunt priviți tot prin prisma regională.

Acum presupunem ruptura fracțiunii Goldiș. Il vor urma arădanii. Pe Braniște lugojenii, pe Lupaș săliștenii. Blajul, Sătmarul, Sălajul va rămânea cu Maniu și Vaida.

Adăogați chestiunea confesională: unii ortodoxi alții uniți, și veți întrezați perspectivele ce s'ar deschide Ardealului în cazul unei diviziuni a partidului național.

VII.

Concluzii.

Așadar, pentru problemele Ardealului ar fi dezastruoasă această fărămișare. *Ni se pare că e un lucru care îl înțeleg și cele două tabere adverse și oricât de mare ar fi eventualitatea rupturii, se va ajunge mai curând ori mai târziu la o înțelegere frățească.*

O reclamă interesul tuturor.

Politicus.

Pentru Sfatul Negustoresc

Se zvonește că unii dintre membri Sfatului Negustoresc din Cluj, ar fi făcut în secret o consfătuire, propunându-se pentru decorație și înaintând o listă Sfatului Negustoresc din București, fără consimțământul întregului comitet al sfatului. Intre acești propuși sunt și comercianți cari își practică meseria, fără a fi oameni de specialitate, și cari erau niște bieți funcționari în era de pace. Ar fi mare blam pentru adevărații comercianți de meserie dacă s'ar decora astfel de oameni nedemni, cari n'au făcut încă nimic în bunul mers al comerțului nostru.

Ocazional vom mai reveni.

Tenorul Grozăvescu la Cluj.

Săptămâna viitoare tenorul Grozăvescu va debuta în piesele „Tosca“, „Viața Bohemă“, „Pagliaci“ și „Rigoletto“, fiind angajat pentru patru seri la Teatrul Maghiar din Cluj. Di Grozăvescu a obținut mari succese în toate țările streine, unde a făcut turneuri până acum. Il așteptăm cu drag și-i dorim să meargă tot astfel înainte, căci pe lângă succesele strălucite ale sale, este și pentru noi o fală.

„Unirea“ și „Infrățirea“.

Intre „Unirea“ din Blaj și „Infrățirea“ s'a iscat o polemică. Cititorii clujeni cari nu au la îndemână ziarul „Unirea“, vor găsi mai jos ultimul răspuns ce-l dă „Infrățirei“:

„Regretând luxul de-a Vă fi răspuns la un loc mai de față, revenim la obiceiul probat de-a Vă împărtăși părerile noastre numai pe această cale mai discretă. Vă rugăm deci să aflați, că citind cele scrise în numărul Dv. dela 31 Oct. sub titlul: „Miopia canonicilor și provocarea dela Buda-pesta“, ne-am ales cu o nouă dovadă a unitofobiei, din care — probabil în interesul ideii politice pe care o reprezentați — ați început să faceți de nou un adevărat sport. Scriind ceea ce am scris, în legătură cu alarmarea toamnătecă a „Cucului“ Dvoastră, eram pregătiți că n'o să fiți chiar pe deplin mulțumiți. Nu ne așteptam însă să Vă tulburați în așa măsură, încât să ne spuneți, că „canonicii din Blaj ar fi certați de mult cu... pudoarea“, și că „răstălmăcind perfid (!) intențiile (Dv.)...“, am fi „proferat vorbe cari degradează discuția și desonorează nu numai pe un slujitor al altarului, dar și pe cel din urmă pamphletar al presei de scandal“. Ne resemnăm deci și pentru a nu ne expune din partea Dv. la epitețe și mai... grațioase, de cari nu ne îndoim, că aveți în rezervă, mai încreștăm doar constatarea foarte „inteligentă“ ce-o faceți, spunând, că biserica română unită nu o reprezintă Blajul, ai cărui canonici „sunt tăbăciți de fanaticism“, având „sufletul anchilezat de patimă“, ci... sutele de preoți și credincioși de pe sate, al căror cuvânt îl așteptați! — Curat vorba stăpânirii unguerești de pe vremuri, că poporul român este „bun patriot“, dar îl strică mizerabilii de conducători „agitatori“!

„Litere Arte“

Ștefan Petică.

Poetul mort acum douăzeci de ani, desgroptat dintr'o nemeritată uitare a celor mai mulți cetitori români prin articolele comemorative scrise de foști prieteni, s'a bucurat și la Universitatea din Cluj de o mențiune deosebită, prin cuvântul autorizat al Dlui prof. G. Bogdan-Duică, care a deschis cursul de literatură modernă ce-l ține anul acesta, cu o lecție despre poezia caldă a celui mort.

„Poetul nou“, Petică a fost tratat de dl Bogdan-Duică cu riguroasa măsură ce o are dsa pentru clasicii noștri și care o aplică în totdeauna obiectiv. Rezultatul judecății aplicate versurilor lui Petică îl va ghici oricine a citit versurile pline de simțire „intelectualizată“ ale poetului răpit de ftizie acum douăzeci de ani.

Dl Bogdan-Duică a vorbit despre Petică simțit. Simțirea lui s'a răspândit în semi obscurul sălei ca parfumul discret al unei flori gingașe. Era parfumul poeziei lui Petică, atât de bine pricepută de ce-i ce o lămură în fața auditorului setos de a cunoaște tot mai mult din literatura românească nouă, care tinde din ce în ce mai temeinic spre un loc de frunte în literatura universală.

— A apărut în editura librăriei Alex. Anca Cluj, o foarte interesantă broșură care va fi de un interes vital pentru toată lumea dornică de a salva poporul nostru dela cea mai periculoasă boală beția. Cărticica este intitulată „Vezi ce face beutura dracului“? De vânzare la librăria A. Anca Cluj.

— La Librăria Anca. Au sosit călindare nouă pe anul 1925. Cereți și comandați urgent.

Colț sentimental.

Zilele trecute și-am căutat urma, vis frumos cu ochi vrăjiți de visarea ce o reflectă, și-am căutat urma pe aleiele pustii ale parcului.

Toamna își scutura podoaba galbenă a frunzelor cari tremurau în razele soarelui timid. În drumul meu călcam funzele moarte... Mi-se păreau că sunt atâtea și atâtea visuri și iluzii risipite, mi se părea că sunt toate desprinse din sufletul meu...

Când și-am căutat — oh! a câte-a oară și-am căutat — urma pe aleiele parcului, era zi de toamnă bolnav de frumoasă și tristă... Parcul asculta mut pașii rari ai trecătorilor solitari și frunzele ningeau în ritm tremurător...

Te-am căutat pretutindeni. În fiecare colț credeam că-mi vei ieși în cale, la fiecare cotitură mi se părea că-ți surprind privirea... dar la fiecare tresărire mi se deschideau ochii mai larg, vedeam realitatea: frunzele ce se risipesc pe aleiele pustii.

Te-am așteptat cu gândul la Tine, cu sufletul rob... Te-am așteptat să apari, să-ți arăt locurile unde în visurile dulci ale tinereții rătăceam cu tine, descoperindu-ți taine din dragostea mea.

Ca întotdeauna, și în această zi de toamnă, zi tristă și frumoasă, așteptarea mea era zădarnică... Mai zădarnică decât ori când altădată... Trenul care te ducea departe, plecase în zori de zi. Știam și totuși te-am așteptat. Te-am așteptat cu și visurile și speranțele mele...

Ca întotdeauna n'ai venit... Ca întotdeauna am rătăcit singur, cu gândul la tine. Frunzele gălbuie, roșii, și ruginii țeseau pe drum covorul colorat al toamnei. Era frumos, nespus de frumos, atât de frumos încât ași fi vrut să opresc vremea, să o ținutesc într'un loc, până ce vei veni odată să vezi minunea: covorul frunzelor de toamnă.

Dar vântul și ploaia ce au venit apoi, au risipit frunzele, au desțesut covorul... Voiam să plâng că n'am putut opri cursul vremii până ce-i vedea și tu covorul țesut de toamnă. Dar, mi-am adus aminte că am pentru tine un alt covor, tot atât de frumos și țesut tot de risipirea dărnică a toamnei. E covorul care și-l voiu întinde la nuntă...

E covorul țesut de toamna sufletului din speranțele, visurile și iluziile îndrăznețe ale tinereții, e covorul care-ți așteaptă pasul grăbit și nervos de fericirea ce-ți va fi aproape, ca să-i dea ultima culoare ce lipsește frumșetei lui întregi: sângele.

Către Domnii

Judecători, Advocați și studenți în drept

La Librăria A. ANCA Cluj se află de vânzare următoarele cărți juridice:

- Compendiu de drept Civil de Dr. Anca 135.—
- Compendiu de Carte funduară de Dr. Anca 60.—
- Legea de execuție de Dr. Bartha 75.—
- Vademecum rom. mag. de Dr. Köves 60.—
- Procedura de concordat forțat de Dr. Anca 80.—
- Journal de termene Advocatale 100.—
- Criza Valutară de Dr. Șerban 35.—

Compendiul de carte funduară.

— O nouă lucrare a Dlui Leontin Anca. — Dl judecător Leontin Anca dă la iveală o nouă lucrare. După Compendiul de Drept Civil, atât de bine primit de către public, presă și studenți, dsa publică un compendiu de „Carte funduară.“

Lucrarea dsale umple un gol resimțit de mulți. Dar ea este prețioasă nu numai din acest punct de vedere, ci mai e prețioasă pentru avocați, judecători, studenți, cărora prin precisiunea, conștiențiositatea cu care este lucrată le oferă un manual practic în care pot avea toată încrederea.

Noul compendiu este scris în o limbă juridică exactă și pură, interpretarea e riguroasă, rezumarea fidelă.

Dl Leontin Anca va întruni desigur și cu noua sa lucrare sufragile de apreciere a tuturor înțelegătorilor. Executarea grafică e meritul Institutului de editură A. Anca.

Informațiuni

— Festivalul clubului „Universitatea.“ Astăzi are loc la Teatrul Naționala marele festival dat de Societatea sportivă a studenților „Universitatea“ (S. S. S.U.) Inceputul la ora 8 seara precis.

— Un prinț care-și perde titlul. Prințul Luis Ferdinand, cumnatul regelui Spaniei, i se va lua titlul de

noblețe, în urma unui ordin dat de poliția parisiană, conform căruia tânărul prinț trebuia dat afară din Franța din cauza „unei delicate chestiuni de morală.“

— Incasările veniturilor statului. Conform tabloului Ministerului de Finanțe, s'a incasat în luna Septembrie 1924 suma de 2,015,527.200— Lei, deci cu circa 370 milioane mai mult decât în aceiași perioadă a anului trecut. Incasările primelor 9 luni, arată față de anul trecut un plus de 3'65 miliarde Lei.

— Adunarea Auto-Clubului Regional Cluj. Adunarea generală ordinară va avea loc în Cluj, sala Prefecturii, în ziua de 15 Noembrie 1924 ora 20 seara. În ordinea de zi vor fi chestiuni importante.

— Cursuri publice de limba franceză la Timișoara. Cercul francez din Timișoara a luat inițiativa de a preda prin membrii săi cursuri publice de limba franceză. Deschiderea cursurilor a avut loc în ziua de 6 Noembrie. La această solemnitate au luat parte autoritățile civile și militare și reprezentanții consulatului francez din localitate.

De vânzare o mașină de sfredeliț. A se adresa la ziar.

* Femei! „Cartea Moașelor“ cu 140 fotografii feminine Lei 120 la librăria Anca.

Mașini de tipografie de vânzare americane cu ramă de 33x23 și 46x33, nu funcționează din lipsă de reparație. Ambele 50.000 Lei. Adresa: Librăria Anca, Cluj.

Cea mai mare firmă românească din Ardeal
Alexandru Anca, Cluj
 Fabrică de clopote. Mare-depozit-de-Ornate, icoane și cărți bisericesti. Fondat 1908. Mare Librărie și Tipografie. Fondat 1908.

Preț curent pentru Ornamente bisericesti:
 Odăjdii (Vesminte preoțești) constătoare din:

- 1 Felon, 1 Epitrafir, 2 Aere, 2 Mănețuțe, 1 Brâu, 1 Acoperitor de sf. potir, în diferite motive și colori din damast de mătase în calități deosebite cu prețul de 8000—22000 Lei.

Prapori:
 în diferite culori 90 cm. lat 120 cm. lung cu două chipuri sfinte pe două părți văpsite pe pânză (chipul după dorință) are 3—4 tăieturi cu posomant aurii sau argintii prețul unui prapor dela 2000—6000 Lei fără rudă.

Mustre de slofe pentru odăjdii sau prapori se trimit numai contra 100 Lei anticipativ. La restituirea mustrelor să predați banii.

Colare. Berete, Brâuri, Plastroane.

- Potcap de mătase — — — 120.—
- Beretă (camilafacă, potcap) Rom. cat. din klot negru — — — 250.—
- Beretă de cașmir negru gr. cat. — — — 250.—
- Colar de pânză „Leo“ — — — 50.—
- Colar de cauciuc — — — 45.—
- Brâu (cingulum) violet moiree sau mătase — — — 1600.—
- Brâu (cingulum) negru moiree sau mătase — — — 1550.—
- Brâu (cingulum) negru de lână — — — 450.—
- Plastron (chemisette) Nr. 3. 21 cm. klot neted — — — 150.—
- Plastron (chemisette) Nr. 2. 15 cm. klot neted — — — 120.—

La comandă să se dea numărul și lărgimea colarului plastronului și a beretei. Din colare numai 6 bucăți se trimit.

Recvisite bisericesti:

- 1 Cădelniță de bronz argintată — — — 1750.—
- Una șiloare de tămâie cu linguriță din bronz argintat — — — 550.—
- 1 Candelă din bronz argintată — — — 900.—
- 1 Chivot din bronz argintat cu trei turnuri — — — 3800.—
- 1 Cruce de masă din bronz argintată cu Hristos în email 28 cm. — — — 1200.—
- 1 Cruce de masă (28 cm.) din bronz argintată cu Hristos în relief aurit 1000.—
- 1 Cruce de mână din bronz argintată cu Hristos email — — — 1000.—
- Cruce de lemn cu Hristos în relief 120-200.—
- 3 Cutii de aluminiu pentru oștie — — — 150.—
- 1 Căldărușe cu aspergiu (stropitor) bronz argintat — — — 1200.—
- 1 Căniță cu tavă pentru spălarea mânilor (bronz argintat) — — — 850.—
- Cutie cu trei vase, cuțit și foarfeci la botez (bronz argintat) — — — 1800.—
- 2 Vase de sticlă cu tavă de zink (la proscomidie) — — — 380.—
- 1 Potir cu tăer (patenă) (bronz aurit) neted — — — 2800.—
- Disc și șteluță (bronz aurit) — — — 1000.—
- 1 Cutie cu trei vase pentru oleu și mir la botez (bronz aurit) l. C. O. 1800.—
- 1 Cutie de bronz aurit cu capac pentru sf. cuminătură la bolnavi — — — 1500.—
- Ciborium (bronz aurit) — — — 3800.—
- Monstranță (bronz aurit) rom. kath. 5500.—
- Clopotele pentru altar — — — 100-200.—
- Copci (cărlițe) pt. odăjdii (aurite și argintate perechea — — — 100.—
- Sfeșnice pt. perete (cu un braț) 50.—
- ” ” ” (cu două brațe) 100.—
- Icoane sfinte — — — 45-200.—

Banii se trimit înainte, comenzile se efectuează în 3—4 săptămâni.
 Toate prețurile sunt rezervate și pentru străinătate dublu.